

БЪЛГАРСКИ ВЕСТИ BOLGÁR HÍREK 12 · 2023

ВЕСТИК НА БЪЛГАРИТЕ В УНГАРИЯ

WWW.BOLGAROK.HU

A MAGYARORSZÁGI BOLGÁROK KÉTNYELVŰ HAVILAPJA

ЧЕСТИТА НОВА ГОДИНА!
BOLDOG ÚJ ÉVET KÍVÁNUNK!

Ди. Вец,
2021

БУЛФЕСТ 2023 · BULFEST 2023 · Янош Вълчев с награда „За националностите”

Nemzetiségekért díjat kapott Valcsev János · Втора конференция по проекта „По пътя на българските градинари” се състоя в Будапеща

„A boltgárkertészek útján” projekt második konferenciája Budapestén

БУЛФЕСТ 2023

На 25 ноември танцовите състави „Янтра“ и „Росица“ изнесоха мащабен галаспектакъл - „Бащина земя“. В нея те представиха България чрез нейните етнографски райони, песни и танци. Програмата беше едновременно извисяваща, стопляща сърцето и много професионално подготвена и представена.

Пита се колко групи български общности има по света, които така ревниво да пазят традициите и корените си, както българите, живеещи в Унгария? По всяка вероятност те не са много. Ето защо изпитвах огромна гордост по време на фестивала БУЛФЕСТ. Защото това представление, което изнесоха „Янтра“ и „Росица“, с подкрепата на музикантите, би могло да бъде повторено от много малко ансамбли. На сцената те показаха такова единство, отдаденост и обич, която е характерна само за най-зрелите. Пример, възхищение и самобитност.

По време на своята гвучасова програма танцьорите ни пренесоха от

Рилския манастир до Тракия. Станахме свидетели на една истинска цветна кавалкада, изрисувана от „Янтра“ и „Росица“, заедно с Нюка Пап, Виктория Катона, певицата Бранка Башич и оркестър „Право“, както и акордеонистът Слободан Вертетич и групата „Зурни“ на Гоце Демиров.

Вечерта ще остане незабравима не само заради зрелищната продукция на танцьорите и виртуозното изпълнение на музикантите, но и заради професионално подготвените визуални ефекти и прожекции. „Бащина земя“ излезе извън рамките на една фолклорна програма: превърна се в произведение на изкуството, което предизвиква дълбоки емоции и запленява зрителите.

Не можем да не споменем хората, без които това представление нямаше да бъде осъществено. Чуждите хореографии бяха сътворени от хореографите Кая и Христо Иванови, Бисер Григоров и Йордан Николов. С голям ентузиазъм и завидна скромност Виктория Танев, Теодора Иванова, Начо Фико и г-р Данчо Мусев подготвиха танцьорите седмици наред. От мое име и от името на зрителите им благодарим за дългогодишния

труд и упоритост, и им пожелавам много сили, за да продължат напред.

За съжаление, миналата година не можах да отида в България. Благодарение на танцовите състави „Янтра“ и „Росица“ обаче, все пак получих тази възможност. Благодарим ви!

ВИОЛЕТ ДОЦИ

BULFEST 2023

November 25-én mutatta be nagyszabású gálaműsorát a Jantra és a Roszica néptáncegyüttes. Az Apám földje című előadásban a táncosok Bulgária néprajzi tájegységein, dalain, táncain keresztül mutatták be az országot, amely műsor egyszerre volt felemelő, szívemelengető és vérprofi.

Vajon hány olyan bolgár közösség létezik a világban, amelynek tagjai olyan aktívan őrzik hagyományait, gyökereiket, mint a magyarországi bolgárok? Valószínűleg nem sok. Ezért is éreztem óriási büszkeséget a Bulfesten. Mert azt az előadást, amit a Jantra és a Roszica táncosai a zenészekkel karöltve bemutattak, nagyon kevesen tudták volna utánuk csinálni. Olyan egység, elkötelezettség és szeretet volt a színpadon, ami csak a legnagyobbakra jellemző. Példaértékű, inspiráló és egyedülálló.

A kétórás programban a táncosok Trákiától a Rilai kolostorig repítettek bennünket. Valóságos színekavalkádot láthattunk, amelyet a Jantra és a Roszica mellett Pap Nika, Katona Viktória, Básits Branka énekesnő és a Pravo zenekar, valamint Wertetics Szlobodán harmonikaművész és a bulgáriai Zurna Group Goce Demirov festettek meg.

Az est nem csak a táncosok látványos produkciója és a zenészek virtuozitása miatt volt felejthetetlen, hanem a profeszionálisan szerkesztett vizuális effektusoknak, vetítéseknek köszönhetően is. Az Apám földje túlmutatott egy folklórprodukción: mély érzelmeket kiváltó művészeti alkotás volt, amely teljesen magával ragadta a nézőket.

Nem lehet szó nélkül elmenni azok mellett, akik nélkül ez az este nem jöhetett volna létre. A csodálatos koreográfiákat Kaja és Hriszto Ivanov, valamint Biszer Grigorov és Jordan Nikolov koreográfusok

sok álmodták meg. Akik pedig hétről-hétre a legnagyobb alázattal és lelkesedéssel fogták össze a táncosokat: Tanev Viktória, Ivanova Teodóra, Fikó Nacsó és dr. Muszev Dancso. A nézők nevében is köszönöm a sokéves munkájukat és kitarításukat és nagyon sok erőt és kívánok a folytatáshoz.

A tavalyi évben sajnos nem jutottam el Bulgáriába. A Jantra és a Roszica táncegyütteseknek köszönhetően azonban mégis sikerült. Köszönöm!

DÓCZI VIOLETT

NEMZETISÉGEKÉRT DÍJAT KAPOTT VALCSEV JÁNOS

Az elismeréssel a magyarországi nemzetiségek érdekében a nemzeti-ségi közéletben, az oktatásban, a kultúrában, az egyházi életben, a tudományban, a tömegtájékoztatás-ban, illetve a gazdasági önszerveződés területén példaértékű tevékenységet végző embereket és szervezeteket jutalmazzák. A díjat idén 11 embernek éshárom szervezetnek ítelték oda.

Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnöke megbízásából, dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, nemzetpolitikáért, nemzetiségpolitikáért, egyházpolitikáért és egyházdipломáciáért felelős miniszter Soltész Miklóssal, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkárával a Nemzetiségek Napja alkalmából, kimagasló színvonalú munkája elismeréseként Nemzetiségekért díjat adott át Valcsev Ivanov Jánosnak.

Valcsev Ivanov János hagyományos bolgárkertész-családból származik. Évtizedek óta aktív tagja a magyarországi bolgár közösségnek és közéletnek. A Miskolci Bolgár Nemzetiségi Önkormányzat első alelnöke, majd 1998-tól napjainkig elnöke. Tagja a Bolgár Országos Önkormányzatnak. Vezetésével a Miskolci Bolgár Nemzetiségi Önkormányzat őrzi a városban élt bolgárok emlékezetét, megtartja nemzetiségi ünnepeit, és számos kulturális programot szervez.

сепилетия е активен представител на българската общност в Унгария и участник в обществения ѝ живот. Той е първият заместник-председател на Българското самоуправление в Мишколц, а от 1998 г. до днес е негов председател. Под негово ръководство то пази паметта за българите, живели в града, почита националните празници и организира множество културни събития.

ЯНОШ ВЪЛЧЕВ С НАГРАДА „ЗА НАЦИОНАЛНОСТИТЕ“

Наградата отличава личности и организации за дейността им в полза на живота на общността, образованието, културата, църковния живот, науката, медиите и икономическата самоорганизация на националностите в Унгария. Тази година бяха наградени единадесет души и три организации.

На Деня на националностите вицепремиерът г-р Жолт Шемйен, отговарящ за националната и църковната политика и политиката на националностите, и Миклош Шолтес, гържавен секретар по църковните и етнически отношения, връчиха наградата на Янош Иванов Вълчев като признание за изключителната му работа от името на министър-председателя Виктор Орбан.

Янош Иванов Вълчев е роден в семейство на български градинари. От ге-

ДВОЕН УСПЕХ ЗА МИШКОЛЦ

В Мишколц функционира гевем самоуправление на националностите. За Деня на националностите, в аулата на кметството бе открита изложба с миниинсталации, която представя тях и традициите им. Освен това всяка година ръководството на града кани председателите на местните самоуправления да определят по един от членовете си, които да бъде награден за работата си.

Българското самоуправление в град Мишколц реши през 2023 г. това да бъде Ева Вълчева Иванова, която следи българските събития в града от самото начало. Активно допринася българите в нашия град, в нашия регион да пазят традициите си и да общуват помежду си. По случай проведения на 13-ти декември 2023 г. Ден на националностите тя получи грамотата в знак на признание за изключителната си работа от кмета Пал Вереш, заместник-кметицата Андреа Варга и г-р Давид Игнац.

Това, което направи награждаването специално бе, че на следващия ден бащата на Ева, Янош Иванов Вълчев беше награден от министър-председателя Виктор Орбан за близо тридесет годишната си дейност в полза на сънародниците му в Унгария.

KETTŐS MISKOLCI SIKER

Miskolc megyei jogú városban kilenc nemzetiségi önkormányzat működik. Aktivitásuk és hagyományaik bemutatása érdekében a Nemzetiségek Napja alkalmából kiállítás nyílt a Polgármesteri Hivatal aulájában, ahol mini installációkkal kerültek bemutatásra a nemzetiségek. Ezen túlmenően a város vezetése minden évben jelöltek állítására kéri fel a helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetőit, hogy válassza ki a tagjai közül azt a díjazottat, akinek az eddigi munkáját kitüntetésre méltónak tartja.

2023-ban a Miskolci Bolgár Nemzetiségi Önkormányzat kiválasztotta Polonkainé Valcsev Ivanov Éva lett, aki kezdetektől követi nyomon a helyi bolgár eseményeket, programokat. Aktívan tevékenykedik annak érdekében, hogy a helyi bolgárok ápolhassák hagyományait, kapcsolódjanak a honfitársak egymással a városban, a térségben.

A 2023. december 13-án megrendezésre került nemzetiségek napja alkalmából kiemelkedő szakmai munkája elismeréseként Elismerő Oklevelet kapott Veres Pál polgármestertől, Varga Andrea alpolgármestertől és dr. Ignác Dávid jegyzőtől.

A díjazás különlegessége az, hogy Éva édesapja, Valcsev Ivanov János egy nappal később szintén elismerésben részesült Magyarország miniszterelnöke, Orbán Viktor által az országos tevékenységének megkoronázásaként, amelyet közel 30 éve végez a hazánkban élő bolgár honfitársaiért.

занимават с интензивно поливно земеделие по бреговата ивица. Те транспортирали стоката си с лодки най-вече до столичните пазари. Българските градинари живеели също и в блатистата зона край Дунав – Ладманьош, населена с водолюбиви птици и диви зайци. За работата си градинарите ползвали гървено колело – гулап за напояване. Специфичната структура на българското колело се е превърнала в любима тема за художници и фотографи. На залива Копасигат са се намирали български гулапи, построени за поливане на българските градини, за което свидетелстват снимки и графика, направена през 1910 г. от преподавателя в Техническият университет и график Лайош Раушер. Това е причината тази творба да бъде изобразена и върху паметната плоча в Уйбуда. Изображеният български гулап се е намирал близо до днешния мост Ракоци в Ладманьош. Българските градинари използвали българското колело или гулап, за да доставят водата, необходима за поливане на зеленчуците. Водата се е издигала нависоко с помощта на кофи, закрепени за железна верига върху дъгата на колелото, загвижвано с човешка или животинска сила, след което е стигала до земята посредством гъсчен улей. Начинът на живот и работната етика на българските градинари са били образцови. Много от техните технологични иновации са станали неразделна част от унгарската градинарска култура, а благодарение на тях унгарската кухня се е обогатила с непознати дотогава зеленчуци.

Откриването на паметната плоча се състоя и по повод 25-годишнината на Българското самоуправление в Уйбуда, основано през месец ноември 1998 г. На събитието присъстваха посланикът и почетният консул на България в Унгария, кметът и заместник-кметове на Уйбуда, общински представители, българският застъпник в парламента, свещеникът на Българската православна църква, ръководството на Българското самоуправление в Уйбуда и жители от Буганеца и района.

Проучвателната дейност и статията изготви:

МИЛЕНА ВЛАДИМИРОВА, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ В УЙБУДА

ОТКРИВАНЕ НА ПАМЕТНА ПЛОЧА В ЧЕСТ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАДИНАРИ В УЙБУДА

На 28 ноември, по инициатива на Българското самоуправление в Уйбуда и съвместно с Община Уйбуда беше издигната възпоменателна плоча в чест на българските градинари, живели и работили на територията на района в края на 19. и началото на 20. век.

Благодарение на местоположението по поречието на река Дунав и близостта до центъра на града, районът на Уйбуда е бил подходящ за земеделската дейност на българските градинари. Според източниците, от двете страни на бул. „Бочкаш“ са се намирали български градини. Поради това и плочата бе поставена върху фасадата на Основно училище „Ищван Бочкаш“, което е построено през 1929 г. на място, където е имало само лозя, ниви, български градини и чифлици. Но българските градинари са работили не само там, а и на други места в района, например на територията на днешния парк Бикаш в Келенфюлд, в Албертфалва, както и в района на Нагоркерт и залива Копасигат. Значителна част от стойността тръстикова земя на Нагоркерт е била обработвана от многобройни български градинари. Заселили се там в края на 19. век, те се

EMLEKTÁBLA-AVATÁS A BOLGÁRKERTÉSZEK TISZTELETÉRE ÚJBUDÁN

November 28-án Újbuda Bolgár Önkormányzata kezdeményezésére és Újbuda Önkormányzatával közösen emléktáblát állítottak fel az 1800-as évek végén és 1900-as évek elején a XI. kerület területén élő és tevékenkedő bolgár kertészek tiszteletére.

Újbuda területe Duna menti elhelyezkedésének és a belvárosi közelségének köszönhetően alkalmasnak bizonyult a bolgár kertészek földművelő tevékenységére. Ismereteink szerint a Bocskai út két oldalán régen bolgárkertek helyezkedtek el. A Bocskai István Általános Iskola olyan helyre épült 1929-ben, ahol csak szőlők, szántóföldek, bolgárkertészetek és tanyák voltak. De a kerületben más helyeken is dolgoztak a bolgár kertészek, mint például a mai Bikás park területén, Albertfalván, valamint a mai Nádorkert területén és a Kopaszi-gáton. A források szerint, a Nádorkert értékes nádas földterületének jelentős részét a 19. század végétől a nagy számban betelepülő bolgár kertészek művelték meg, akik a part menti földeken intenzív, öntözéssel folytatott. Árucikkeiket aztán bárkákön szállították főként a fővárosi piacokra. A Lágymányos zombékos, vízimadarakkal, vadnyúlal bővelkedő holt-dunai részén éltek a bolgár kertészek. Munkájukhoz elmes szerkezettű fából vízpároló kereket készítettek az öntözéshez. Ez a különleges szerkezet kedvenc témájává vált a festőknek, fényképészeknek. A Kopaszi-gáton a bolgárkertek öntözésének céljából felépített bolgárkerekek is álltak, amelyekről fotók és Rauscher Lajos műgyetemi tanár és grafikus 1910-ben készült rajza is tanúskodik. Ez az oka annak, hogy ezt az alkotást választottuk ki az újbudai emléktáblán való megjelenítésre. Az ábrázolt bolgárkerék a mai Rákóczi-híd lágymányosi hídfője közelében helyezkedett el. A bolgárkerékekkel vagy bolgáruól doláppal a bolgár kertészek a locsoláshoz szükséges vizet juttatták el a növényekhez. A kézi vagy állati erővel meghajtott kerék ívére vasláncra erősített vödrök segítségével emelték magasba a vizet, majd azt deszkavályújn át vezették le a talajhoz. A bolgár kertészek

ПОСЛЕДНО ЗАСЕДАНИЕ ЗА ГОДИНАТА

На 13 декември се проведе последното за тази година общо заседание на Българското републиканско самоуправление, Дружеството на българите в Унгария и Столичното българско самоуправление.

Беше приет отчетът за културната дейност за 2023 година, проектопланът за културните събития през 2024, както и проектопланът за работата на БРС. Беше приет и коригираният бюджет на БРС и неговите институции. Застъпени бяха теми, свързани с поддържането и отоплението на сградата на Българския културен дом, административни въпроси, засягащи българската гетска градина, както и въпроси, свързани със строежа на Българския културно-образователен център. Присъстващите докладваха за културните събития, организирани

életvitele és munkabírása példaértékű volt, számos technológiai újításuk mára szerves része lett a magyar kertkultúrának és a magyar konyhát is több, korábban ismeretlen zöldséggel gazdagították. Újbuda Bolgár Önkormányzata 25 évvel ezelőtt, 1998 novemberében alakult meg, ezért az emléktábla avatása egyben megemlékezés negyedévszázados jubileumunkról is. Az eseményen részt vett Bulgária magyarországi nagykövete

és tiszteletbeli konzulja, Újbuda polgármestere, alpolgármesterei, képviselői, a bolgár nemzetiségi szószóló, a Bolgár Ortodox Egyház lelkésze, Újbuda Bolgár Önkormányzatának vezetői és a budapesti, illetve a kerületi lakosság.

A kutatást végezte és a cikket összeállította:

VLADIMIROVA MILENA, ÚJBUDA BOLGÁR ÖNKORMÁNYZATÁNAK ELNÖKE

от местните български самоуправления през изминалия период. Димитър Танев – председател на ДБУ, Габриела Хаджикостова – заместник-председател на БРС, Владимир Калицов – председател на СБС и българският застъпник в унгарския парламент Симеон Варга благодариха на всички присъстващи представители за целогодишната работа и вложената енергия.

AZ ÉV UTOLSÓ ÜLÉSE

December 13-án tartotta utolsó közös ülését a Bolgár Országos Önkormányzat, a Magyarországi Bolgárok Egyesülete és a Fővárosi Bolgár Önkormányzat elnöksége.

Elfogadásra került a 2023. évi kulturális tevékenységekről szóló beszámoló, a 2024. évi kulturális rendezvények tervezete, valamint a BOÖ munkaterve. Elfogadták a BOÖ és intézményei 2023. évi költségvetésének módosítását. Megvitatták a Bolgár

Művelődési Ház épületének karbantartásával és fűtésével kapcsolatos témákat, a bolgár óvodával kapcsolatos adminisztratív kérdéseket, valamint a Bolgár Oktatási és Kulturális Központ építésével kapcsolatos részleteket. A jelenlévők beszámoltak a helyi bolgár önkormányzatok által az elmúlt időszakban szervezett kulturális rendezvényekről. Tanev Dimiter, az MBE elnöke, Hadzsikosztova Gabriella, a BOÖ alelnöke, Kalicov Vladimir, az FBÖ elnöke és Varga Szimeon bolgár nemzetiségi szószóló megköszönte az összes jelenlévő képviselőnek az egész éves munkáját és a befektetett energiát.

НА 28 ОКТОМВРИ ПРАЗНУВАХМЕ ДИМИТРОВДЕН

Прекрасни изпълнения, грейнали лица, богата трапеза, празнично хоро и един достойно отбелязан празник в дома, построен с гаренията на българските градинари.

По традиция в нашата общност Димитровден се отбелязва по стар стил и винаги на най-близката събота до празника. Той е един от най-значимите празници на българите тук. Българите, които днес населяват Унгария, пристигат тук на три големи миграционни вълни. Първата вълна се заселва през периода 1365 – 1426 г., Втората вълна е между 1688 и 1744 г. Третата миграционна вълна започва от 1860 г. Тогава в Унгария пристигат преди всичко градинари. В началото градинарските групи (майфи) миг-

рират между България и Унгария. От март до ноември работят в наети за зеленчукопроизводство земи, а за зимата се връщат в родното място. В началото на ХХ век мнозина купуват земя и се заселват заедно със семействата си в Унгария. Техните наследници обособяват ядрото на съвременната българска общност в Унгария. Ето защо Димитровден е един от най-важните празници на общността. Гостите бяха приветствани от Данчо Мусев – председател на Българското републиканско самоуправление. По старата традиция празничната трапеза беше осветена от отец Танчо, който проگرامата участваха гетски танцов ансамбъл „Росица“, групата за автентичен фолклор „Зорница“, танцов ансамбъл „Мартеница“, Бранка Вашич и оркестърът на Слободан Вертевич.

Събитието е осъществено с подкрепата на унгарското правителство.

ОКТОБЕР 28-ÁN MEGÜNNEPELTÜK DEMETER NAPJÁT

Csodálatos előadások, ragyogó arcok, bőséges étkezőasztal, ünnepi körtánc és egy méltón megünnepeelt hagyomány a bolgár kertészek adományából épült házban.

Közösségünkben régi hagyomány, hogy Demeter napját a régi naptár szerint tartjuk, mindig az ünnephez legközelebb eső szombaton. Ez a magyarországi bolgárok egyik legjelentősebb ünnepe. A ma

Magyarországon élő bolgárok ősei három nagy migrációs hullámban érkeztek ide. Az első hullám az 1365 és 1426 közötti időszakban települt be. A második hullám 1688 és 1744 között érkezett. A harmadik hullám 1860-ban vette kezdetét. Magyarországra elsősorban kertészek érkeztek. Eleinte a kertészcsapatok (az ún. tajfák) kétlaki életet éltek Bulgária és Magyarország között. Márciustól novemberig dolgoztak zöldségtermelés céljára bérelt földjeiken, télire pedig visszatértek szülőföldjükre. A 20. század elején sok kertész földet vásárolt, és családjával együtt letelepedett Magyarországon. Az ő utódaik alkotják napjaink magyarországi bolgár közösségének magvát. Éppen ezért Demeter-nap az év egyik legfontosabb ünnepe. A vendégeket dr. Muszev Dancso, a Bolgár Országos Önkormányzat elnöke köszöntötte. A hagyományos ünnepi asztalt Tanco atya szentelte meg, aki a jelenlévőket is megáldotta. A programban fellépett a Jantra Néptáncgyűttes, a Zornica Hagyományörző Együttes, a Martenica Néptáncgyűttes, valamint Básits Branka és Wertetics Szlobodán zenekara.

традиция · hagyomány

ПОСЕЩЕНИЕ НА УЧИТЕЛИ ОТ БЪЛГАРИЯ В БЪЛГАРСКОТО УЧИЛИЩЕ ЗА РОДЕН ЕЗИК

Срещите между колеги – формални или неформални – винаги са полезни за всички участници в диалога, защото представяват пространство за обмяна на полезни практики, опит, мисли и идеи, зародили се в условията на живота и професионалното ни всекидневие. Една такава среща беше и посещението на учители по български език и литература от „Регионално управление на образованието София-град“ (РУО) и Асоциацията на учителите по български език и литература (АУБЕЛ), което се осъществи на 11 ноември 2023 г.

След като запознахме гостите с историята и настоящето на училището се проведе разговор за обучението по български език и литература и неговите особености в чуждозикова среда.

В края на срещата гостите гариха на училищната библиотека произведения на съвременни български автори, но и нови издания на писатели и поети, живели и творили в началото на миналия век.

MARIA STOILOVA
ПРЕПОДАВАТЕЛ ПО БЕЛ В БЪЛГАРСКОТО
УЧИЛИЩЕ ЗА РОДЕН ЕЗИК

BULGÁRIAI TANÁROK VENDÉGESKEDTEK A BOLGÁR NYELV- OKTATÓ NEMZETISÉGI ISKOLÁBAN

A kollégák közötti találkozók – formálisak és informálisak egyaránt – mindig hasznosak a dialógus résztvevői számára, mivel teret biztosítanak az élet és hivatásunk mindennapjainak körülményei között született jó gyakorlatok, tapasztalatok, gondolatok és ötletek kicserélésére. Ilyen találkozó volt a Szófiai Regionális Oktatási Hivataltól (RUO) és a Bolgárnyelv- és Irodalomtanárok Szövetségétől (AUBEL) érkezett bolgárnyelv- és irodalomtanárok látogatása, melyre 2023.11.11-én került sor.

Az iskola történetének és jelenének megismertetése után érdekes beszélgetés kerekedett a bolgár nyelv és irodalom oktatásáról, annak sajátosságairól idegen nyelvi környezetben.

A találkozó végén a vendégek kortárs bolgár szerzők műveit, valamint a múlt század elején élt és alkotott költők és írók műveinek új kiadásait adományozták az iskola könyvtárának.

MARIA STOILOVA
A BOLGÁR NYELVOKTATÓ NEMZETISÉGI ISKOLA
BOLGÁRNYELV- ÉS IRODALOMTANÁRA

ВТОРА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО ПРОЕКТА „ПО ПЪТЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАДИНАРИ“ СЪСТОЯ В БУДАПЕЩА

На 30 ноември в Будапеща се състоя втората конференция от проекта „По пътя на българските градинари“, организирана от Изследователския институт на българите в Унгария. На еднотимната среща прозвучаха интересни доклади, които затвърждават убеждението за важната роля на българското градинарство в живота на местните общества и огромната роля, която е изиграло то не само в зеленчукопроизводството, а и в организацията на труда и обществения живот на малките общности. Стана ясно, че тези ефекти са валидни и до ден днешен.

Ивета Миленова запозна участниците с живота на прославения български борец Дан Колов, който е започнал своя път от Унгария. Пристигайки в унгарската столица едва 13-годишен, той работи 4 години в градинарското стопанство на българин от Лясковец, преди да замине за Америка през 1909 г. Д-р Кристина Менхарт бе съсредоточила своето внимание върху почитта към светците – от народните поверия до съвременните политики за съхраняване на паметта, разглеждайки, както вярата в св. Марина и св. Илия (покровители на селата Поликраище и Драганово, откъдето са голяма част от преселниците), св. Трифон, като празник не само на лозарите, а и на градинарите, така и възобновени-

те култове към св. Иван Рилски (във връзка с Деня на българо-унгарското приятелство) или митрополит Борис Неврокопски (чието канонизиране е в процедура), които полага основите на църковната община и на българското училище в Будапеща преди повече от 100 години. Неотдавна беше издигнат негов паметник в църковния двор на Българския православен храм „Св. св. Кирил и Методи“.

Голям интерес предизвика докладът на г-р Ласло Орлоци, внук на Арпад Йесенски, известния унгарски изследовател на градинарската култура в Унгария, който открива в неиздадените ръкописи на дяго си цяла глава, посветена на българското градинарство. Стана ясно, че през 1980-те години от Българското посолство в Будапеща му е било възложено да състави материал за българските градинари, който обаче семейството не притежава. Остава да се надяваме, че този материал ще бъде открит в архивите на посолството или на Външното министерство. Д-р Орлоци бе така любезен да предложи да предостави тази глава от труда на Арпад Йесенски, посветен на българските градинари, който Изследователският институт на българите в Унгария се ангажира да преведе и издаде.

Интересна бе тезата на г-р Ференц Боди, който в изследванията си за унгарската Национална селска партия, основана през 1930-те години, намира много интересни проучвания и препратки към българското градинарство, което е било основно изследвано от поредица от аграрни специалисти. Неговото заключение е, че ако в Унгария бяха съумели да въведат производствения модел на българските градинари, съдбата на унгарското село

щеше да е съвсем различна. Интензивното поливно зеленчукопроизводство, основано на разделение на труда, модел на съвременната кооперация, е един изключително успешен модел, с който българските градинари се налагат в унгарското общество.

В унисон с тези заключения бе и изложението на г-р Янош Наггал, който представи своето предприятие АД „Арпад-Аграр“ като наследник на българските традиции в стопанството и иновацията, благодарение на които някогашното трудовокооперативното земеделско стопанство „Европа“ се превръща в един от най-могъщите аграрни концерни не само в Унгария, но и в Европа. Именно по тяхна инициатива, без никакво българско участие, на 6 септември 2020 г. в град Сентмеш е открит паметник на българския градинар. Защото тук е било осъществено в голяма степен онова, което политиците на Националната селска партия, по рег обществено-икономически и политически причини не успяват да въведат в цяла Унгария. Разведряване предизвика докладчикът, когато заяви, че унгарският нобелов лауреат Алберт Сендъорги е изолирал витамин С именно от чушките, произведени в Сентмеш, чиято култура е въведена от българските градинари. Известно е, че в Сентмеш и околностите са живели само 4 български фамилии, те отдавна са се асимилирали, но делото им се е оказало трайно, защото е имало кой да го съхрани и предаде на поколенията.

Ласло Млеченков информира присъстващите за предстоящото излизане от печат на своята книга, посветена на българските градинари в Халастелек и запозна присъстващите с най-новите си изследвания,

а Анелия Тю разказа за дигитализирането на архивните материали на Изследователския институт на българите в Унгария от специалисти и с най-модерни софтуерни програми, които могат свободно да се ползват.

В заключение, информацията на Светла Къосева за стъпките, които е необходимо да се направят за обявяване на българското градинарство за част от нематериалното наследство на ЮНЕСКО, не прозвучаха необичайно, а като естествена последица от делото на българските градинари и усилията на техните потомци да съхранят това ценно наследство за поколенията. Техният пример на стопанска имиграция, която органично и хармонично се е влила в живота на местното общество, може да бъде пример за света, в който миграционните процеси са ежедневие.

„А БОЛГАРКЕРТЭСЗЕК УТЪАН“ ПРОЕКТ МАСОДИК КОНФЕРЕНЦИАТА БУДАПЕСТЕН

Новембер 30-ан Будапестен тартотак а magyarországi Bolgár Kutatóintézet által szervezett „A bolgárkertészek útján“ című projekt második konferenciáját. Az egynapos találkozon érdekes előadások hangzottak el, melyek ismételten alátámasztották, milyen fontos szerepet játszott a bolgárkertészet a helyi társadalmak életében és milyen óriási hatással volt nem csupán a zöldségtermelésre, hanem a munkaszervezésre és a kis közösségek társadalmi életére is. Mint megtudhattuk, e hatások a mai napig érvényesülnek.

Iveta Milenova a világhírű bolgár birkózó, Dan Kolov életével ismertette meg a résztvevőket, aki Magyarországon kezdte pályafutását. Mindössze

13 évesen érkezett a magyar fővárosba, ahol 4 esztendeig egy Ijaszkoveci bolgár kertészetében dolgozott, mielőtt 1909-ben Amerikába távozott. Dr. Menyhárt Krisztina a szentek tiszteletére összpontosította figyelmét – a népi hiedelmektől a kortárs emlékezetpolitikáig, görcső alá véve úgy Szent Marina, Szent Illés (Polikraiste és Draganovo védőszentjei, ahonnan az áttelepülők többsége származott) és Szent Trifon (nem csupán a szőlészek, hanem a kertészek ünnepeként is) tiszteletét, mint az olyan szentek megújult kultuszát is, mint Rilai Szent János (a magyar-bolgár barátság napjával kapcsolatban) vagy Nevrokopi Borisz metropolita, akinek szentté avatása folyamatban van, s aki több mint 100 évvel ezelőtt megvetette a budapesti bolgár egyházközség és iskola alapjait. Nemrég avatták fel az emlékművét a Szent Cirill és Metód bolgár ortodox templom udvarán.

Nagy érdeklődést váltott ki dr. Orlóci László előadása, aki a magyarországi kertészeti kultúra neves kutatója, Jeszenszky Árpád unokája. Nagypapa kiadatlan kéziratai között egy teljes, a bolgárkertészetnek szentelt fejezetet talált. Mint kiderült, az 1980-as években a magyarországi bolgár nagykövetség megbízta, hogy anyagot állítson össze a bolgárkertészetről, mely azonban nincs a család birtokában. Csak remélhetjük, hogy ez az anyag előkerül a követség vagy a bolgár külügyminisztérium archívumából. Dr. Orlóci szívélyesen rendelkezésre bocsátotta Jeszenszky Árpád munkájának említett, a bolgárkertészetnek szentelt fejezetét, melynek lefordítását és kiadását magyarországi Bolgár Kutatóintézet vállalta.

Érdekes tézist fejtett ki dr. Bódi Ferenc, aki az 1930-ban alapított Nemzeti Parasztpárttal kapcsolatos kutatásai során számos izgalmas tanulmányt és hivatkozást talált a bolgárkertészet vonatkozásában, melyet agrárszakértők sora vizsgált alaposan. Arra a következtetésre jutott, hogy ha Magyarországon be tudták volna vezetni a bolgárkertészek termelési modelljét, a magyar falu sorsa egészen másként alakult volna. Az intenzív öntözéses zöldségtermelés, mely a modern szövetkezetek modelljét is képező munkamegosztáson alapult, rendkívül sikeres modellt jelentett, melynek révén a bolgár kertészek megvetették lábukat a magyar társadalomban.

E következtetésekkel csengett egybe dr. Nagygál János előadása is, aki vállalkozását, az Árpád-Agrár Zrt.-t mint a bolgár gazdálkodási és innovációs hagyományok örökösét mutatta be, melyeknek köszönhetően az egykori MGTSz nem csupán Magyarország, hanem egész Európa egyik legerősebb agrárkonzernjévé vált. Az ő kezdeményezésükre, mindenféle bolgár részvétel nélkül 2020. szeptember 6-án Szentesen felavatásra került a bolgárkertész-szobor. Itt ugyanis nagymértékben megvalósult az, amit a Nemzeti Parasztpárt politikusainak számos társadalmi-gazdasági és politikai ok miatt nem sikerült egész Magyarországon bevezetni.

Az előadó derűtséget keltett, mikor kijelentette, a magyar Nobel-díjas Szent-Györgyi Albert éppen abból a Szentesen termelt paprikából izolálta a C-vitamint, amelynek kultúráját a bolgár kertészek vezették be. Tudjuk, hogy Szentesen és környékén csupán 4 bolgár család élt, melyek rég asszimilálódtak, munkásságuk azonban időtállóan bizonyult, hiszen van ki megőrizze és átadja az eljövendő nemzedékeknek.

Mlacsencov László a halászteleki bolgár kertészeknek szentelt könyve hamarosan várható megjelenéséről tájékoztatta a jelenlévőket, és megismertette őket legújabb kutatásaival, Tüű Anelia pedig a magyarországi Bolgár Kutatóintézet archív anyagainak digitalizációjáról mesélt, melyet szakemberek végeznek a legmodernebb szabadon használható szoftverek segítségével.

Az információ, melyet zárásképpen Kjoszeva Szvetla osztott meg a bolgárkertészetnek az UNESCO szellemi kulturális öröksége részévé nyilvánításához szükséges lépésekkel kapcsolatban, nem csengett szokatlanul, hanem természetesen következett a bolgár kertészek munkásságából és leszármazottaik erőfeszítéseiből, hogy megőrizzék ezt az értékes örökséget a következő nemzedékek számára. A gazdasági bevándorlás általuk nyújtott példája, mely szervesen és harmonikusan illeszkedett bele a helyi társadalom életébe, példaként szolgálhat a világ számára, melyben a migrációs folyamatok a mindennapok részévé váltak.

МИКУЛАШ ОТНОВО ДОЙДЕ ПРИ НАС

На 3 декември, преди да потегли с шейната си по широкия свят, Микулаш пристигна първо при добрите деца от нашата общност. Чакахме го с нетърпение в празнично украсения Български православен храм „Св. св. Кирил и Методий“.

Църквата беше изпълнена с развълнувани и очакващи празника деца и родители. Някои запалиха свещ, други се настаниха притихнали на столовете, най-малките седнаха на килимчетата, най-отпред, за да могат да гледат отблизо с широко ококорени очи и грезещи лица кукленото представление „Гушени ме“ на Държавен куклен театър – Бургас. Няколко поколения седяха събрани от любовта към театъра, в очакване магията отново да се случи.

И докато докато актьорите се покланяха и всички силно ръкопляскаха 'неочаквано' пристигна Микулаш. Сякаш влязъл през комина в църквата. С дълга снежнобяла брада, с червени одежди и огромен чувал на гърба си, в който носеше подаръци за най-добрите деца. Седна до елхата, а децата накацаха около него. Някои го приближиха смело, други по-плахо, а някои пророниха по сълзичка от притеснение, но накрая се увериха, че няма нищо страшно и сърцето на Микулаш прелива от обич към тях.

Всеки получи пакетче с лакомства и добра гума. Нали това е най-важното. Добрата гума. Щастливият гетски смях. И празникът!

Църквата ухаеше на топъл шоколад, козунак и мандаринки, които подсказваха, че този ден е различен и празничен. И отново осъзнахме, че със ситни крачки се приближаваме до магията на цъващата Колега.

НАЛУНК ЖАРТ А МИКУЛЪС

December 3-án, mielőtt szánjával útra kelt volna a világ körül, a Mikulás előbb közösségünk jó gyerekeihez látogatott el. Türelmetlenül vártunk rá az ünnepre feldíszített Szent Cirill és Szent Metód Bolgár Ortodox Templomban.

A templom tele volt izgatottan várakozó gyerekekkel és szülőkkel. Egyesek gyertyát gyújtottak, mások elcsendesedve helyet foglaltak a székeken, a legkisebbek a szőnyegekre ültek, lefelé, hogy közelebb, elkerekedett szemmel és ragyogó arccal nézhessék a Burgaszi Állami Bábszínház Ölelj meg című előadását. Több nemzedék ült a teremben a színház iránti szeretetben egyesülve, várva, hogy ismét megtörténjen a varázslat.

S miközben a színészek éppen tapsvihar közepette meghajoltak, „váratlanul”

betoppant a Mikulás. Mintha a kéményen át érkezett volna a templomba hosszú, hófehér szakállával, piros ruhájában, hátán hatalmas zsákkal, melyben ajándékokat hozott a legjobb gyerekeknek. Leült a karácsonyfa mellé, a gyerekek pedig köré gyűltek. Egyesek bátran léptek oda hozzá, mások félénkebben, voltak, akik egy-egy könnyecseppet is ejtettek a megilletődöttségtől, de végül megértették, hogy nincs mitől tartani, s hogy a Mikulás szíve túlcsovardul az irántuk érzett szeretettől.

Mindenki kapott egy kis csomag nyalánkságot és egy-egy jó szót. Hiszen ez a legfontosabb. A jó szó. A boldog gyerekkacaj. És az ünnep!

A templomban terjengő forró csokoládé-, kalács- és mandarinillat is mutatta, hogy e nap más és ünnepi. S ismét ráébredtünk, hogy apró léptekkel közeledünk a karácsony varázslata felé.

С ДЪХ НА КАНЕЛА И ДЖИНДЖИФИЛОВИ СЛАДКИ

По Коледа се случват хубави неща. Макар че празникът е още далеч, ние бяхме част от Колежния гух.

Българско училище за роден език организира еднодневна екскурзия до Виена за децата, които бяха наградени в конкурсите през 2022-2023 година. Пътуването се състоя на 28 ноември. Тръгнахме в събота. И ни вървя по вода. Виена ни очакваше с меко и приятно време, небето си гържеше гъжда за по-късно. Разходихме се из коледния базар на площад „Мария Терезия“. Бяхме обградени от аромат на канела, гжинджифилови сладки и портокали. Доброто настроение и усмивките на децата направиха базара още по-вълшебно място. След приятната разходка опитахме истински виенски шницел и ябълков щрудел. Събрали сили, учители и ученици, се потопихме в магията на Музея на историята на изкуството.

ЕЛЕНА БАТИНКОВА-КОВАЧ,
ЗАМЕСТНИК-ДИРЕКТОР

BATINKOVA-KOVÁCS ELENA
IGAZGATÓHELYETTES

А ФАХÉЈ ÉС А МÉЗЕС-КАЛÁCS ILLATÁVAL

Карácsony környékén csupa jó dolog történik. Bár az ünnep még messze van, már most belekóstolhattunk a karácsonyi hangulatba.

A Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola egynapos bécsi kirándulást szervezett azon gyerekek részére, akik díjat nyertek a 2022-23-as tanév versenyein. Az utazásra november 28-án került sor. Elsőben indultunk útnak. Ez azonban nem bizonyult rossz előjelnek. Bécs enyhe és kellemes idővel fogadott bennünket, az égiek az esőt későbbre tartogatták. Körülnéztünk a Mária Terézia téri karácsonyi vásárban, amit fahéj-, mézeskalács- és narancsillat lengett körül. A jó hangulat és a gyerekek mosolya a vásárt még varázslatosabb helyé tették. A kellemes séta után igazi Wiener Schnitzelt és Apfelstrudelt kóstoltunk. Ebből erőt merítve diákok és tanárok egyaránt elmerültünk a Szépművészeti Múzeum mágiájában.

Szép helyen, jó társaságban repül az idő. Mikor végül hazaindultunk, utunkat Bécs karácsonyi fényei világították meg. Jó pár nap van még karácsonyig és a szünidő kezdetéig, de legalább egy napra megmeríthetünk egy más világ varázsában, kiszakadva a rohanó hétköznapi életből.

ДА НАПРАВИШ НЕЩО МАЛКО ПО-СПЕЦИАЛНО ЗА НЯКОГО

Коледното тържество за възрастните членове на българската общност, организирано от Дружеството на българите в Унгария, вече е част от традиционния ни календар.

Тази година на 12 декември в салона на Българския културен дом се събраха над 100 поканени. Идеята на организаторите е да събере възрастните членове на нашата общност по случай Коледа, предоставяйки им възможност да празнуват в задушевна обстановка. Да прекарат няколко часа заедно, да поприказват на спокойствие, да споделят вълнения и радости.

Наред с празничния обяд тази година гостите се насладиха на изпълнението на Групата за автентичен фолклор „Зорница“ и на музикалната програма на Малко театро, подготвена специално за празника.

В края на празничния обяд всеки получи скромен подарък от името на Дружеството на българите в Унгария с благопожелания по случай настъпващите празници.

ЕГЪ КИКСИВЕЛ ТÖВВЕТ ТЕННИ А МÁСИКÉРТ

А Magyarországi Bolgárok Egyesülete karácsonyi ünnepséget szervezett a bolgár közösség legidősebb tagjainak, amely az évek során a hagyományos ünnepi naptár részévé vált.

Idén december 12-én a Bolgár Művelődési Ház nagytermében több, mint 100 meghívott gyűlt össze. A szervezők ötlete az, hogy karácsonykor összehozzák közösségünk idősebb tagjait, lehetőséget adva számukra, hogy egy meghittebb környezetben ünnepelhessenek - hogy együtt töltsenek el néhány órát, hogy nyugodtan beszélgethessenek, hogy megoszthassák egymással az izgalmakat és az örömeiket. Az ünnepi ebéd mellett idén a vendégek a Zornica Hagymányórzó Együttes előadását és a Malko Teatro kifejezetten az ünnepre készült zenei műsorát élvezhették.

Az ünnepi ebéd végén mindenki kapott egy szerény ajándékot a Magyarországi Bolgárok Egyesületétől jókívánásokkal a közelgő ünnepekre.

ИЗКУСТВО НА НАЦИОНАЛНОСТИТЕ В УНГАРИЯ

От 7 декември 2023 г. до 26 януари 2024 г. галерия "Сепхаром" в центъра на Будапеща беше домакин на груповата изложба „Изкуство на националностите в Унгария“, на която бяха представени творби на съвременни художници и приложници от 13-те унгарски националности. Изложбата бе организирана от Българския културен форум по повод 30-годишнината от приемането на Закона за правата на националните и етнически малцинства в Унгария през 1993 г.

Изложбата представи изключителни творби на изтъкнати представители от различните националности и разнообразните направления в изкуството. Посредством съержанието и тематиката си, тя има за цел да укрепи и продължи традицията на сътрудничество между унгарската нация и националностите в духа на Закона за националностите, в подкрепа на запазването на култур-

ната идентичност на унгарските националности и утвърждаването на двойната обвързаност на творците, с поглед към историята и настоящето на националното битие. Изложбата „Изкуство на националностите в Унгария“ е първата мащабна изложба, в която участват заедно художници от българска, гръцка, хърватска, полска, немска, арменска, ромска, румънска, русинска, сръбска, словашка, словенска и украинска националности. Художниците от различните националности досега участваха предимно в индивидуални или колективни изложби, художествени пленери, ателиета и симпозиуми, организирани от различните самоуправлениа или художествени организации най-вече в рамките на отделните национални общности, затова настоящата изложба запълва една празна ниша. Съвместните арт форуми представят и популяризират творците, а също така им дават възможност да се опознаят, да обменят опит и да разменят идеи за реализиране на бъдещи сътрудничества и съвместни инициативи. Художествените общности на националностите и тяхната творческа атмосфера са не само място, където се събират индивидуалните таланти, но и много

важна среда за всички малцинствени общности, живеещи зад граница. Творците от всички области се свързват взаимно и създават за всички ежедневиe, пълно с изкуство, формирано от цветове, форми, гуми, звуци.

Изложбата, в която участваха общо четиридесет художници, бе открита от изкуствоведа г-р Балаж Фелеги, а г-жаз групата Митрио с ръководител Димитър Радуков изнесе концерт, представящ традиционни песни, характерни за тринадесетте националности. Паралелно с изложбата, на 14 декември 2023 г., писатели, поети, социолози, изследователи и представители от унгарските националности участваха в кръгла маса, също в галерия "Сепхаром", която бе открита от депутатата Жолт Немет, председател на Парламентарната комисия по външните работи.

Проектът бе осъществен с подкрепата на Фонд "Габор Бетлен", Унгарската академия по изкуствата, Българското самоуправление в Терезварош, Българското самоуправление в Кечкемет и Българското самоуправление в Уйбуга.

МИЛЕНА ВЛАДИМИРОВА

NEMZETISÉGI MŰVÉSZET MAGYARORSZÁGON

2023. december 7. és 2024. január 26. között a Széphárom Közösségi Tér adott otthont a Nemzetiségi művészet Magyarországon című csoportos kiállításnak, amelyen a 13 magyarországi nemzetiséghez tartozó és Magyarországon élő kortárs képző- és iparművészek alkotásai kerültek bemutatásra. A tárlat a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi törvény 30. évfordulója jegyében valósult meg a Bolgár Kulturális Fórum szervezésében.

A kiállítás a különböző művészeti ágak jeles, nemzetiségi származású képviselőinek kiemelkedő alkotásait mutatta be. Tartalmánál és tematikájánál fogva a magyar nemzet és a nemzetiségek együttműködési hagyományát ápolja és viszi tovább a nemzetiségi törvény szellemében, támogatva a magyarországi nemzetiségek kulturális önazonosságának megőrzését és a kettős kötődés megerősítését, kitekintéssel a nemzetiségi lét történetére és jelenére. A Nemzetiségi művészet Magyarországon című kiállítás az első olyan nagyszabású össznemzetiségi tárlat, amelyen együtt állítottak ki bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, roma, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén és ukrán nemzetiségű művészek. A magyarországi nemzetiségi művészek többnyire a nemzetiségi önkormányzatok, szervezetek, művészeti csoportok és leginkább az adott nemzetiségen belül rendezett egyéni vagy kollektív kiállításokon,

illetve műtermekben, művésztelepeken, szimpóziumokon vettek részt eddig, ezéрт a jelen tárlat hiánypótló szerepet tölt be ezen a téren. A közös művészeti fórumok bemutatják és népszerűsítik az alkotókat, emellett lehetőséget adnak számukra, hogy egymást is megismerjék, tapasztalatokat cseréljenek, valamint ötleteket adnak a jövőbeni közös együttműködések és kezdeményezések megvalósításához. A nemzetiségi művészeti közösségek és azok alkotói légköre nem csupán egyéni tehetségek gyűjtőhelye, hanem nagyon fontos közeg minden határon túl élő kisebbség számára. Az alkotók minden területről inspirálják egymást, és színekkel, formákkal, szavakkal, hangokkal, vagyis művészettel teli mindennapokat teremtenek mindenki számára.

A tárlatot, amelyen összesen negyven művész vett részt, dr. Feledy Balázs művészeti író nyitotta meg, és a tizenhárom

nemzetiség népdalaiból összeállított koncertelőadásával közreműködött a Mitrio jazz-zenekar Radukov Dömötör vezetésével. A kiállítással párhuzamosan 2023. december 14-én a magyarországi nemzetiségeket képviselő írók, költők, szociológusok és kutatók nemzetiségi kerekasztal-beszélgetésen vettek részt, szintén a Széphárom Közösségi Térben, amelyet Németh Zsolt, az Országgyűlés Külügyi Bizottságának elnöke nyitotta meg.

A projekt Magyarország Kormánya, a Magyar Művészeti Akadémia, a Terézvárosi Bolgár Önkormányzat, a Kecskeméti Bolgár Nemzetiségi Önkormányzat és Újbuda Bolgár Önkormányzata támogatásával valósult meg.

VLADIMIROVA MILENA

MAA
MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

A rendezvény a Magyar Művészeti Akadémia támogatásával valósult meg.

ФОТОИЗЛОЖБАТА „ЕВРЕЙСКА БЪЛГАРИЯ“ В БУДАПЕЩА

Експозицията, която вече бе представена в София, Лондон, Прага и Сегед, се състои от 60 голямоформатни фотографии, правени в период от над 10 години. Тя отразява със средствата на документалната фотография 20. века еврейско наследство в България.

Авторът ѝ, журналистът и фотограф Антони Георгиев, казва: „Най-ранните артефакти, свързани с евреите по нашите земи, датират от I век от н. е. – това е една менора (еврейски свещник), издълбана в мраморен къс в стария римски гарнизон Улпия ескус край днешното село Гиген, Плевенско. Един от най-впечатляващите образци на свързаното с българските евреи наследство е голяма мозайка, също изобразяваща менора, която в момента е реставрирана и се намира в Археологическия музей в Пловдив. За тези 20 века по българските земи евреите са оставили за поколенията богата култура в областта на архитектурата, литературата, поезията и, разбира се, музиката. За съжаление обаче голяма част от еврейското наследство в момента е в лошо състояние – изоставено или се

руши. В ярагове, където исторически е имало много евреи – например Бургас и Ямбол, старите синагоги сега са картинни галерии. Но във Варна сефардската синагога е без покрив и в окаяно състояние. А най-голямото и най-старо еврейско гробище в България – това в Карнобат, е изоставено, разграбено и прилича на картина от Страшния съд“, споделя авторът.

Тази изложба съдържа много тъжни изображения на рушащи се синагоги, изоставени гробища, отгавна неразтваряни библии – един свят, който си е отишъл и никога няма да се върне, добавя Антони Георгиев.

Според него еврейското наследство на България обаче не е само тъга и меланхолия. Софийската синагога, която е най-голямата сефардска синагога в Европа, е открита на 9 септември 1909 г. в присъствието на цар Фердинанд и царица Елеонора. За стогодишната си тя бе основно ремонтирана. Освен нея, другата действаща синагога в България е в Пловдив. И двете са туристически забележителности, а животът на еврейската общност в България, обединена в Организацията на българските евреи „Шалом“, процъфтява, казва Георгиев.

Изложбата беше представена от унгарския писател Габор Шейн и придружена от камерен концерт с участието на Габриела Хаджикостова (вокал) и Атила Шимон (пиано).

„ZSIDÓ BULGÁRIA“ FOTÓKIÁLLÍTÁS BUDA- PESTEN

A kiállítás, mely immár Szófiában, Londonban, Prágában és Szegeden is bemutatásra került, 60 nagy formátumú, több mint 10 év során készült fotográfiából áll. A dokumentumfényképezés eszközeivel tükrözi 20 évszázad zsidó örökségét Bulgáriában.

„A legkorábbi zsidókhoz köthető műemlékek földjeinken a Kr. u. 1. századra datálhatók – egy márványkő-darabba vésett menóráról (zsidó gyertyatartó) van szó, melyet a régi római helyőrségi városban, Ulpia Oescusban találtak a mai Plevén környéki Gigen falu mellett. A bulgáriai zsidó örökség egyik legimpozánsabb példája egy szintén menórát ábrázoló nagy mozaik, mely jelenleg restauráció alatt áll, s a Plovdivi Régészeti Múzeumban található. E húsz évszázad alatt a bolgár földeken élő zsidók gazdag kultúrát hagytak az utókorra az építészet, az irodalom, a költészet és persze a zene terén. Sajnos azonban a zsidó örökség jelentős része jelenleg rossz – elhagyatott vagy romos – állapotban van. Olyan városokban, ahol a történelmi múltban sok zsidó élt, mint például Burgaszban vagy Jambolban, a régi zsinagógák most képgalériaként működnek. A várnai szefárd zsinagóga azonban tető nélkül maradt, és kétségbeejtő állapotban van. Bulgária legnagyobb és legősibb zsidó temetője, a karnobati pedig magára hagyva és kifosztva az Utolsó ítélet képeire emlékeztet“, mondta a kiállítás készítője, Antoni Georgiev újságíró és fotóművész.

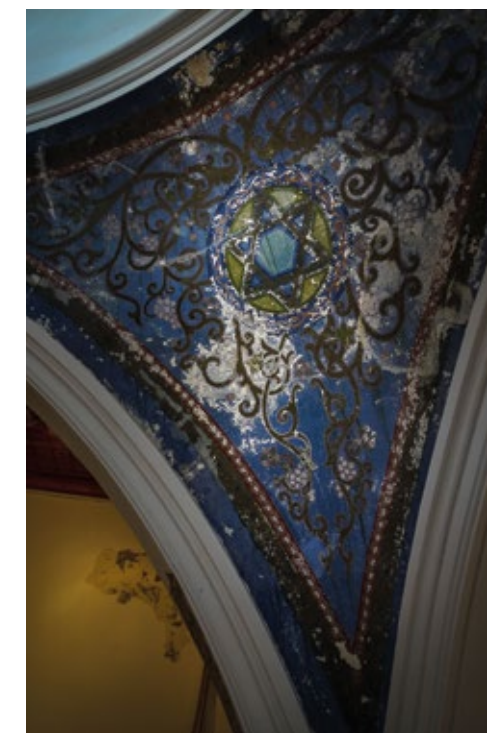
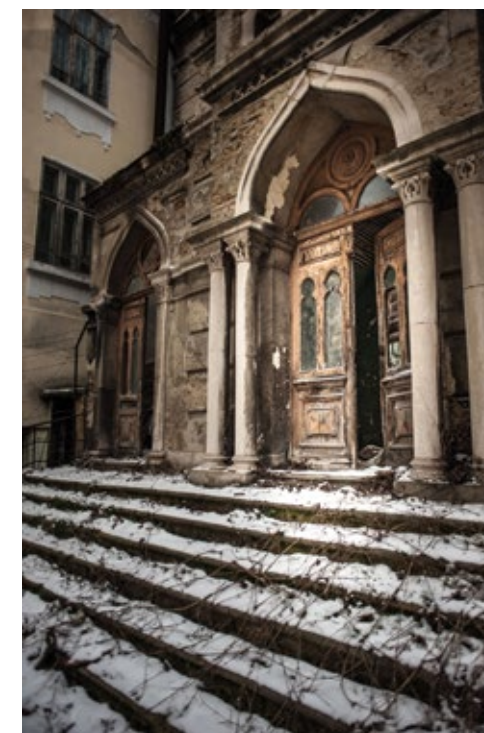

A kiállítás számos szomorú látványt nyújtó képet tartalmaz romokban álló zsinagógákról, elhagyatott temetőkről, rég ki nem nyitott bibliákról – egy világról, mely elmúlt, és soha többé nem tér vissza, tette hozzá Georgiev.

Véleménye szerint Bulgária zsidó öröksége azonban mégsem csupa bánat és melankólia.

A szófiai zsinagóga, mely Európa legnagyobb szefárd zsinagógája, 1909. szeptember 9-én nyitotta meg kapuit Ferdinánd cár és Eleonóra cárné jelenlétében. Fennállásának százéves évfordulójára teljes felújításra került sor. Rajta kívül még Plovdivban van működő zsinagóga az országban. Mindkettő turistalátványosság, a bulgáriai zsidó közösség pedig, melyet a Bulgáriai Zsidók Salom Szervezete fog össze, virágzik, mondja Georgiev.

A kiállítást Schein Gábor zsidó származású magyar író mutatta be. A megnyitót kamarakoncert kísérette Hadzsikosztova Gabriella (ének) és Simon Attila (zongora) részvételével.

Бабинден

Вáванар

На **28 януари 2024 г.** (неделя) от 15.00 ч ще се състои традиционният български празник, посветен на бабите-акушерки, на майчинството, на живота. Верни на традицията и тази година: ще представим обичая, ще благословим новородените, ще покажем песни, танци, ще участваме в кулинарната изложба. *Очаквайте богата програма с изненади!*

Чакаме Ви в Българския културен дом (Буганеца, IX кв., ул. Вагохиг №62)

2024. január 28-án (vasárnap) 15 órától a bábakat és szülészőket, az anyaságot és az életet ünnepeljük a bolgár hagyomány szerint. Hagymányainkhoz híven, mint minden évben bemutatjuk a tradicionális szertartást, megáldjuk az újszülötteket. Előadunk dalokat, táncokat, részt veszünk a kulináris kiállításban. *Lesz gazdag műsor meglepetéssel!*

Várjuk Önöket a Bolgár Művelődési Házban (Budapest, IX ker., Vágóhid u. 62).

Издание на **БЪЛГАРСКОТО РЕПУБЛИКАНСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ**

РЕДАКЦИЯ

Виолет Доци (*главен редактор*),
Кирил Наг, Йорган Тюмлюнкоф
– 1097 Буганеца, ул. Фехер Холо 6., +36 (1) 216 4210

ОТГОВОРЕН ИЗДАТЕЛ г-р Данчо Мусев

Издава се с подкрепата на Канцеларията на министър-председателя, Столичното българско самоуправление и на Българските самоуправления в II, VIII, XIII райони на Буганеца, и в Дунакеси, Дунахараста, Дебрецен, Печ, Сеег и Сиегсентмиклош.

A BOLGÁR ORSZÁGOS ÖNKORMÁNYZAT kiadványa
SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Dóczi Violetta (*főszerkesztő*), Nagy Kiril, Tütünkov Jordan
– 1097 Budapest, Fehér Holló utca 6., +36 (1) 216 4210

FELELŐS KIADÓ dr. Muszev Dancso

Megjelenik a Miniszterelnökség, a Fővárosi Bolgár Önkormányzat és a II., a VIII., a XIII. kerületi, a Dunakeszi, a Dunaharaszti, a Debreceni, a Pécsi, a Szegedi, a Szigetszentmiklósi Bolgár Önkormányzat támogatásával.

ISSN 14163098

NYOMDAI KIVITELEZÉSÉRT FELELŐS
FesztNet Kft.

DESIGN ÉS NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS
Ruszev Dimitar

A kulturális rendezvényeink és táboraink támogatója:

Изследователски институт на българите в Унгария

Bolgár Kutatóintézet
1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (1) 216-4210

Унгаро-Българска Стопанска Камара Magyar-Bolgár Gazdasági Kamara
1092 Bp., Ráday u. 33/a. · +36(30)655-9589
www.hbcc.eu

Ресторант Царевец Carevec Étterem
1097 Bp., Fehér Holló utca 6.

Българското републиканско самоуправление, Дружеството на българите в Унгария, Столичното българско самоуправление и редакцията на вестник „Български вестник“

Ви желаят честита Нова година!

A Bolgár Országos Önkormányzat, a Magyarországi Bolgárok Egyesülete, a Fővárosi Bolgár Önkormányzat és a Bolgár Hírek szerkesztősége

boldog új évet kíván!

dr. Muszev Dancso, a Bolgár Országos Önkormányzat elnöke
Kalicov Vladimir, a Fővárosi Bolgár Önkormányzat elnöke
Tanev Dimiter, a Magyarországi Bolgárok Egyesületének elnöke
Varga Szimeon, bolgár nemzetiségi szószóló
Dóczi Violetta, a Bolgár Hírek főszerkesztője

Дружество на българите в Унгария Magyarországi Bolgárok Egyesülete
1097 Bp., Vágóhid u. 62. · tel.: +36 (1) 216-6560
<http://www.bolgaregyesulet.hu/>

Българско републиканско самоуправление Bolgár Országos Önkormányzat
1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (1) 216-4210

Столично българско самоуправление Fővárosi Bolgár Önkormányzat
1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (1) 216-4210

Български културен институт Bolgár Kulturális Intézet
1061 Bp., Andrásy út 14. · tel.: +36 (1) 269-4246

Посолство на Република България в Унгария Bolgár Köztársaság Nagykövetsége
1062 Bp., Andrásy út 115.
tel.: +36 (1) 322-0836, +36 (1) 322-0824

Активен наблюдател Bolgár Nemzetiségi Szószóló
1358 Bp., Széchényi rkp. 19 · tel.: +36 (1) 441-5435

Българска православна църква Св. св. Кирил и Методиј Szent Cirill és Szent Metód Bolgár Ortodox Templom
1097 Bp., Vágóhid u. 15. · tel.: +36 (30) 496-4997

Архимандрит Атанасиј Atanaszj archimandrita
tel.: +36 (20) 291-5825

Българско училище за роген език Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola
1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (20) 326-6755

Българска гвезична малцинствена гермска градина Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda
1097 Bp., Vágóhid utca 35-37. · tel.: +36 (20) 250-7339

Български културен, документационен и информационен център Bolgár Kulturális, Dokumentációs és Információs Központ
1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (1) 216-4210

ЯНУАРИ 2024

28.01 | 15.00 (неделя)
Бабинген

МЯСТО
Български културен дом
1097 Будапеща, ул. „Вагохуг“ № 62.

2024 JANUÁR

01.28 | 15.00 (vasárnap)
Bábanap

HELYSZÍN
Bolgár Művelődési Ház
1097 Budapest, Vágóhíd u. 62.

ФЕВРУАРИ 2024

11.02 | 10.00 (неделя)
Трифоновден

МЯСТО
Български православен храм
„Св. св. Кирил и Методиј“
1097 Будапеща, ул. Вагохуг № 15.

2024 FEBRUÁR

02.11 | 10.00 (vasárnap)
Trifon-nap

HELYSZÍN
Szent Cirill és Szent Metód Bolgár
Ortodox Templom
1097 Budapest, Vágóhíd u. 15.

МАРТ 2024

03.03 | 18.00 (неделя)
**3 март –
национален празник на България**

МЯСТО
Български културен дом
1097 Будапеща, ул. „Вагохуг“ № 62.

2024 MÁRCIUS

03.03 | 18.00 (vasárnap)
**Március 3.,
Bulgária nemzeti ünnepe**

HELYSZÍN
Bolgár Művelődési Ház
1097 Budapest, Vágóhíd u. 62.